

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥ అథ చతుర్థ కాణ్డే తృతీయః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ అ॒పాం త్వే॑మ॒న్థాన॑దయా॒మ్యపాం త్వో॑ద్మ॒న్థాన॑దయా॒మ్యపాం త్వా
భ॑స్మ॒న్థాన॑దయా॒మ్యపాం త్వా జ్యోతి॑షి సాదయా॒మ్యపాం త్వా॑యనే
సాదయా॒మ్యర్ణవే॑ సద॑నే సీద॑ సముద్రే సద॑నే సీద॑ సలితే సద॑నే సీదా॑పాంక్షయే
సీదా॑పాగ్ం సధి॑షి సీదా॑పాం త్వా సద॑నే సాదయా॒మ్యపాం త్వా స॒ధస్థి॑
సాదయా॒మ్యపాం త్వా పురీ॑షే సాదయా॒మ్యపాం త్వా యోనౌ॑ సాదయా॒మ్యపాం
త్వా పా॑థసి సాదయామి గాయత్రీ ఛన్ద॑స్త్రిష్ట॒ష్ఠస్ఫన్దో॑ జగతీ ఛన్దో॑నుష్ట॒ష్ఠస్ఫన్దః
ప॒జ్జిశ్చ॑న్దః॥[౧]

యోనౌ పశ్చాదశ చ॥4.3.1॥

అయం పురో భువ॑స్త్వస్య ప్రాణో భౌవాయ॑నో వస॑ంతః ప్రాణాయ॑నో గాయత్రీ
వాస॑న్తి గాయత్రియై గాయత్రం గాయత్రాదుపాగ్ంశు రుపాగ్ంశో స్త్రివృత్తివృతో
రథ॑న్తరగ్ం రథ॑న్తరాద్వసిష్ఠ ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా ప్రాణం
గృహ్ణామి ప్రజాభ్యో॑యం దక్షిణా విశ్వకర్మా తస్య మనో వైశ్వకర్మణం గ్రీష్మో
మానసస్త్రిష్ట॒ష్ఠగ్రైష్ఠి॑ త్రిష్ట॒ష్ఠభ ఐడమైడాదన్త॒ర్యామో॑న్త॒ర్యామాత్ప॑శ్చాదశః
పశ్చాద॑శాద్భూహద్భూహతో భర॑ద్వాజ ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా మనో
[౨] గృహ్ణామి ప్రజాభ్యో॑ యం పశ్చాద్విశ్వవ్యచాస్తస్య చక్షుర్వైశ్వవ్యచసం

వర్షాణి చాక్షుషాణి జగతీ వార్షి జగత్యా ఋక్షమమృక్షమాచ్ఛక్రః
 శుక్రాధస్పదశః సప్తదశాద్వైరూపం వైరూపాద్విశ్వామిత్ర ఋషిః
 ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా చక్షుర్గృహ్ణామి ప్రజాభ్య ఇదముత్తరాధుస్వస్త్య
 శ్రోత్రగ్ం సావగ్ం శరచ్ఛౌత్ర్యనుష్టుష్పారద్యనుష్టుభః స్వారగ్ స్వారాన్మన్థీ మన్థిన
 ఏకవిగ్ంశ ఏకవిగ్ంశాద్వైరాజం వైరాజాజ్జమదగ్నిర్ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా
 [3] త్వయా శ్రోత్రం గృహ్ణామి ప్రజాభ్య ఇయముపరి మతిస్తస్యై వాజ్మాతీ
 హేమన్తో వాచ్యాయనః పజ్జైర్హైమన్తీ పజ్జైర్హై నిధనవన్నిధనవత ఆగ్రయణ
 ఆగ్రయణాత్త్రిణవత్రయస్త్రిగ్ంశౌ త్రిణవత్రయస్త్రిగ్ంశాభ్యాగ్ం శాక్వరరైవతే
 శాక్వరరైవతాభ్యాం విశ్వకర్మర్షిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్వయా వాచం గృహ్ణామి
 ప్రజాభ్యః||[౪]

త్వయా మనోజమదగ్నిర్ ఋషిః ప్రజాపతిగృహీతయా త్రిగ్ంశచ్ఛ||4.3.2||

ప్రాచీ దిశాం వసంత ఋతూనామగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ద్రవిణం త్రివృథోమః స ఉ
 పశ్చాదశవర్తనిస్త్రివిర్వయః కృతమయానాం పురోవాతో వాతః సానగ
 ఋషిర్దక్షిణా దిశాం గ్రీష్మ ఋతూనామిన్ద్రో దేవతా క్షత్రం ద్రవిణం పశ్చాదశః
 స్తోమః స ఉ సప్తదశవర్తనిర్దిత్యవాడ్వయస్త్రితాయానాం దక్షిణాద్వాతో వాతః
 సనాతన ఋషిః ప్రతీచీ దిశాం వర్షా ఋతూనాం విశ్వే దేవా దేవతా విడ్ [౫]
 ద్రవిణగ్ం సప్తదశః స్తోమః స ఉ ఏకవిగ్ంశవర్తనిస్త్రివథో వయో
 ద్వాపరోయానాం పశ్చాద్వాతో వాతోహభూన ఋషిరుదీచీ దిశాగ్ం

శరదృతూనాం మిత్రావరుణౌ దేవతా పుష్పం ద్రవిణమేకవిగ్ంశః స్తోమః స ఉ
 త్రిణవవర్తనిస్తుర్యవాడ్వయ ఆస్కన్దోయానాముత్తరాద్వాతో వాతః ప్రత్న
 ఋషిరూర్ధ్వా దిశాగ్ం హేమంతశిశిరావృతూనాం బృహస్పతిర్దేవతా వర్షో ద్రవిణం
 త్రిణవః స్తోమః స ఉ త్రయస్త్రిగ్ంశవర్తనిః పష్టవాద్వయోభిభూరయానాం
 విష్వగ్వాతో వాతః సుపర్ణ ఋషిః పితరః పితామహాః పరేవరే తే నః పాన్తు తే
 నోవన్త్వస్మిన్బ్రహ్మన్మస్మిన్ క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్మస్యాం
 దేవహూత్యామ్||[౬]

విట్పష్టవాద్వయోష్టావిగ్ంశతిశ్శ||4.3.3||

ధృవక్షితిర్మృవయోనిర్మృవాసి ధృవాం యోనిమా సీద సాధ్యా ఉఖ్యస్య కేతుం
 ప్రథమం పురస్తాదశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా|| స్వే దక్షే దక్షపితేహ
 సీద దేవత్రా పృథివీ బృహతీ రరాణా స్వాసస్థా తనువా సం విశస్వ పితేవైధి
 సూనవ ఆ సుశేవాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా|| కులాయినీ వసుమతీ
 వయోధా రయిం నో వర్ధ బహులగ్ం సువీరమ్||[౭] అపామతిం దుర్మతిం
 బాధమానా రాయస్పోషే యజ్ఞపతిమాభజన్తీ సువర్ధేహి యజమానాయ
 పోషమశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా|| అగ్నేః పురీషమసి దేవయానీ తాం
 త్వా విశ్వే అభి గృణన్తు దేవాః| స్తోమపుష్టా ఘృతవతీహ సీద ప్రజావదస్మే
 ద్రవిణాః యజస్వాశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహ త్వా|| దివో మూర్ధాసి
 పృథివ్యా నాభిర్విష్టం భనీ దిశామధిపత్నీ భువనానామ్||[౮] ఊర్మిర్మృపో అపామసి

వి॒శ్వక॑ర్మా త॒ ఋ॒షిర॑శ్వినాఽధ్వ॒ర్యూ సా॒దయ॑తామిహ త్వా॒॥ స॒జూర్ఋ॒తుభిః॑
 స॒జూర్వి॒ధాభిః॑ స॒జూర్వ॒సుభిః॑ స॒జూ రు॒ద్ధైః స॒జూరా॑దిత్యైః స॒జూర్విశ్వే॒ర్దే॒వైః
 స॒జూర్దే॒వైః స॒జూర్దే॒వైర్వయానా॑ద్ధైరగ్నయే త్వా పైశ్వా॒నరా॒యాఽశ్వినాఽధ్వ॒ర్యూ
 సా॒దయ॑తామిహ త్వా॒॥ ప్రా॒ణం మే పా॑హ్యపా॒నం మే పా॑హి వ్యా॒నం మే పా॑హి
 చక్షు॑ర్మ ఉ॒ర్వ్యా వి భా॑హి శ్రో॒త్రం మే శ్లో॑కయాఽప॒స్పిన్వాష॑ధీ ర్జి॒న్వ ద్వి॒పాతా॑హి
 చతు॑ష్పాదవ ది॒వో వృ॒ష్టిమే॑రయ॒॥[౯]

సు॒వీరం భు॑వనా॒ముర్వ్యా స॒ప్తద॑శ చ॒॥4.3.4॥

త్ర్య॒వి॒ర్వయ॑స్త్రి॒ష్టృష॑న్దో ది॒త్యవా॑డ్వయా వి॒రాట్చ॑న్దః ప॒శ్చావి॒ర్వయో గా॑యత్రీ
 ఛన్ద॑స్త్రి॒వథో॑ వయ ఉ॒ష్ణిహో ఛన్ద॑స్త్రి॒వయాఽను॑ష్టృష॑న్దః ప॒ష్ఠవా॑డ్వయా
 బృ॒హతీ ఛన్ద॑ ఉ॒క్షా వయః స॒తోబృ॑హతీ ఛన్ద॑ ఋ॒షభో వయః క॒కుచ్ఛ॑న్దో
 ధే॒నుర్వయా॑ జగ॒తీ ఛన్దో॑న॒డవా॑న్వయః ప॒జ్జీశ్చ॑న్దో బ॒సో వయా॑ వి॒వలం ఛన్దో
 వృ॒ష్టిర్వయా॑ వి॒శాలం ఛన్దః పు॒రుషో॑ వయస్త॒న్త్రం ఛన్దో॑ వ్యా॒ఘ్రా వయా॑నాధృ॒ష్టం
 ఛన్దః సి॒గ్ంహో వయ॑శ్చద్శ్చన్దో వి॒ష్టం భో వయా॑నాధి॒పతి॑శ్చన్దః క్ష॒త్రం వయా॑
 మయ॑న్దం ఛన్దో వి॒శ్వక॑ర్మా వయః పరమే॒ష్ఠీ ఛన్దో॑ మూ॒ర్ధా వయః ప్ర॒జాప॑తిశ్చన్దః॥

[౧౦]

పు॒రుషో॑ వయ॑షడ్వి॒గ్ంశతి॑శ్చ॒॥4.3.5॥

ఇ॒న్ద్రాగ్ని॑ అ॒వ్యథ॑మానామి॒ష్టకాం దృ॑గ్ంహతం యు॒వమ్ పృ॑ష్ఠేన ద్యా॒వాపృ॑థివీ

అ॒న్త॒రి॒క్షం॑ చ॒ వి॒ బా॒ధ॒తామ్॑॥ వి॒శ్వ॑క॒ర్మా త్వా సా॒దయ॑త్వ॒న్తరి॒క్షస్య॑ పు॒ష్టే వ్య॑చ॒స్వతీ॑ం
 ప్ర॒థ॒స్వతీ॑ం భా॒స్వతీ॑గ్ం సూ॒రి॒మతీ॑మా యా ద్యాం భాస్యా
 పు॒థి॒వీమో॒ర్వన్త॒రిక్ష॑మ॒న్తరి॒క్షం య॒చ్ఛాన్త॒రిక్షం॑ద్భ॒గ్ంహా॑న్త॒రిక్షం మా
 హి॒గ్ంసీ॒ర్విశ్వ॑స్మై ప్రా॒ణాయా॑పా॒నాయ॑ వ్యా॒నాయో॑దా॒నాయ॑ ప్రతి॒ష్ఠాయై॑
 చ॒రిత్రా॑య వా॒యుస్తా॒వభి॑ పాతు మహ్యో స్వస్త్యా చ॒ర్దిషా॑ [౧౧] శ॒న్తమే॒న తయా॑
 దే॒వతా॑యాఽఙ్గి॒రస్వ॒ద్భువా॑ సీ॒ద| రా॒జ్యసి॒ ప్రాచీ॑ ది॒గ్విరా॑డ॒సి దక్షి॑ణా ది॒క్సమ్రా॑డ॒సి
 ప్ర॒తీచీ॑ ది॒క్సరా॑డ॒స్యదీచీ॑ ది॒గధి॑ప॒త్యసి॒ బృహ॑తీ ది॒గాయు॑ర్మే పా॒హి ప్రా॑ణం మే
 పా॒హ్యపా॑నం మే పా॒హి వ్యా॑నం మే పా॒హి చక్షు॑ర్మే పా॒హి శ్రో॑త్రం మే పా॒హి మనో॑
 మే జి॒న్వ వా॑చం మే పి॒న్వాఽత్మా॑నం మే పా॒హి జ్యోతి॑ర్మే య॒చ్ఛ||[౧౨]

భ॒ర్దిషా॑ పి॒న్వ షట్ప॑||4.3.6||

మా చ॒న్దః ప్ర॒మా చ॒న్దః ప్రతి॒మా చ॒న్దోఽస్త్రీ॑విశ్వ॒న్దః ప॒జ్మిశ్వ॑న్ద ఉ॒ష్ణిహా॑ చ॒న్దో
 బృ॒హతీ॑ చ॒న్దోఽను॒ష్టుష్ఠా॑న్దో వి॒రాట్చ॑న్దో గా॒యత్రీ॑ చ॒న్దస్త్రీ॒ష్టుష్ఠా॑న్దో జగ॒తీ చ॒న్దః
 పు॒థివీ॑ చ॒న్దోఽన్త॒రిక్షం॑ చ॒న్దో ద్యౌశ్వ॑న్దః స॒మాశ్వ॑న్దో నక్ష॒త్రాణి॑ చ॒న్దో మన॑శ్వ॒న్దో
 వా॒క్శ్వ॑న్దః కృ॒షిశ్వ॑న్దో హి॒రణ్యం॑ చ॒న్దో గౌశ్వ॑న్దోఽజా చ॒న్దోఽశ్వ॑శ్వ॒న్దః॥ అగ్ని॑ర్దే॒వతా॑ [౧౩]
 వాతో దే॒వతా॑ సూ॒ర్యో దే॒వతా॑ చ॒న్ద్రమా॑ దే॒వతా॑ వ॒సవో॑ దే॒వతా॑ రు॒ద్రా
 దే॒వతా॑ఽఽది॒త్యా దే॒వతా॑ వి॒శ్వే దే॒వా దే॒వతా॑ మ॒రుతో॑ దే॒వతా॑ బృ॒హస్ప॑తి॒ర్దేవతే॑న్ద్రో
 దే॒వతా॑ వ॒రుణో॑ దే॒వతా॑ మూ॒ర్ధాఽసి॑ రా॒డధ్రు॑వా॒సి ధ॒రుణా॑ య॒న్త్యసి॑
 య॒మిత్రీ॑షే త్వో॒ర్జే త్వా కృ॒ష్యై త్వా క్షే॒మాయ॑ త్వా య॒న్త్రీ రా॒డధ్రు॑వా॒సి ధ॒రణీ॑

ధర్మకసి ధరిత్రాయుషే త్వా వర్చసే త్వోజసే త్వా బలాయ త్వా||౧౪|
 దేవతాకాయుషే త్వా షట్ప||4.3.7||

ఆశుస్త్రివృద్భాంతః పశ్చాదశో వ్యోమ సప్తదశః ప్రతూర్తిరష్టాదశస్తపో
 నవదశోఽభివర్తః సవిగ్ంశో ధరుణ ఏకవిగ్ంశో వర్చో ద్వావిగ్ంశః సం
 భరణస్త్రయోవిగ్ంశో యోనిశ్చతుర్విగ్ంశో గర్భాః పశ్చావిగ్ంశ ఓజస్త్రిణవః
 క్రతురేకత్రిగ్ంశః ప్రతిష్ఠా త్రయస్త్రిగ్ంశో బ్రధ్నస్య విష్టపం చతుస్త్రిగ్ంశో నాకః
 షట్త్రిగ్ంశో వివర్తోఽష్టాచత్వారిగ్ంశో ధర్మశ్చతుష్టోమః||౧౫|
 ఆశుః సప్తత్రిగ్ంశతీ||4.3.8||

అగ్నేర్భాగోఽసి దీక్షాయా ఆధిపత్యం బ్రహ్మ స్పృతం త్రివృథోఽమ ఇన్ద్రస్య
 భాగోఽసి విష్ణోరాధిపత్యం క్షత్రగ్ం స్పృతం పశ్చాదశః స్తోమా నృచక్షసాం భాగోఽసి
 ధాతురాధిపత్యం జనిత్రగ్ం స్పృతగ్ం సప్తదశః స్తోమా మిత్రస్య భాగోఽసి
 వరుణస్యాకాధిపత్యం దివో వృష్టిర్వాతాః స్పృతా ఏకవిగ్ంశః స్తోమాకదిత్యై
 భాగోఽసి పూష్ణ ఆధిపత్యమాజః స్పృతం త్రిణవః స్తోమా వసూనాం భాగోఽసి [౧౬]
 రుద్రాణామాధిపత్యం చతుష్పాథస్పృతం చతుర్విగ్ంశః స్తోమ ఆదిత్యానాం
 భాగోఽసి మరుతామాధిపత్యం గర్భాః స్పృతాః పశ్చావిగ్ంశః స్తోమా దేవస్య
 సవితృర్భాగోఽసి బృహస్పతేరాధిపత్యగ్ం సమీచీర్దిశః స్పృతాశ్చతుష్టోమః స్తోమా
 యావానాం భాగోఽస్యయావానామాధిపత్యం ప్రజాః స్పృతాశ్చతుశ్చత్వారిగ్ంశః

స్తోమ ఋభూణాం భాగోఽసి విశ్వేషాం దేవానామాధిపత్యం భూతం నిశాన్తగ్
 స్పృతం త్రయస్త్రిగ్శః స్తోమః॥[౧౭]
 వసూనాం భాగోఽసి షట్పత్వారిగ్శః॥4.3.9॥

ఏకయాఽస్తువత ప్రజా అధీయంత ప్రజాపతిరధి పతిరాసీత్తిస్సభిరస్తువత
 బ్రహ్మాఽసృజ్యత బ్రహ్మణస్పతిరధి పతిరాసీత్ప్రజాభిరస్తువత భూతాన్యసృజ్యంత
 భూతానాం పతిరధి పతిరాసీధ్స్పతిభిరస్తువత సప్తర్షయోఽసృజ్యంత
 ధాతాఽధి పతిరాసీన్నవభిరస్తువత
 పితరోఽసృజ్యంతాదితిరధి పతన్యాసీదేకాదశభిరస్తువతర్తవోఽసృజ్యంతాఽర్తవో
 ఽధి పతిరాసీత్త్రయోదశభిరస్తువత మాసా అసృజ్యంత సంవత్సరోఽధి పతి- [౧౮]
 రాసీత్ప్రజాదశభిరస్తువత క్షత్రమసృజ్యతేన్ద్రోఽధి పతిరాసీధ్స్పదశభిరస్తువత
 పశవోఽసృజ్యంత బృహస్పతిరధి పతిరాసీన్నవదశభిరస్తువత
 శూద్రార్యావసృజ్యేతామహోరాత్రే అధి పత్నీ ఆస్తామేకవిగ్శత్యాఽస్తువతైకశఫాః
 పశవో ఽసృజ్యంత వరుణోఽధి పతిరాసీత్త్రయోవిగ్శత్యాఽస్తువత క్షుద్రాః
 పశవోఽసృజ్యంత పూషాఽధి పతిరాసీత్ప్రజావిగ్శత్యాఽస్తువతారణ్యాః
 పశవోఽసృజ్యంత వాయురధి పతిరాసీధ్స్పతివిగ్శత్యాఽస్తువత ద్యావాపుథివీ వై-
 [౧౯] తాం వసవో రుద్రా ఆదిత్యా అను
 వ్యాయస్తేషామాధిపత్యమాసీన్నవవిగ్శత్యాఽస్తువత వనస్పతయోఽసృజ్యంత
 సోమోఽధి పతిరాసీదేకత్రిగ్శతాస్తువత ప్రజా అసృజ్యంత యావానాం

చా॒యా॒వా॒నాం॑ చా॒క॒ధి॑ ప॒త్య॒మా॒సీ॒త్ర॒య॒స్త్రి॒గ్ంశ॒తా॒క॒స్తు॒వ॒త భూ॒తా॒న్య॒శా॒మ్యన్
ప్ర॒జా॒ప॒తిః ప॒రమే॒ష్వ॒ధి॒ప॒తి॒రా॒సీత్॑||[౨౦]
సం॒వ॒ధ్న॒రో॒క॒ధి॒ప॒తి॒ర్వి॒ ప॒శ్చా॒త్రి॒గ్ంశ॒చ॑||4.3.10||

ఇ॒య॒మే॒వ సా॒ యా ప్ర॒థ॒మా వ్యో॒చ్ఛద॒న్త॒రస్యాం॑ చ॒రతి॑ ప్ర॒వి॒ష్టా॑ వ॒ధూర్జ॒జాన॑
న॒వ॒గ॒జ్జ॒ని॒త్రీ త్ర॒య ఏ॒నాం మ॒హి॒మా॒నః స॒చ॒న్తే॑॥ ఛ॒న్ద॒స్వతీ॑ ఉ॒షసా॑ పే॒పి॒శాసే॑
స॒మా॒నం యో॒ని॒మను॑ సం॒చ॒రన్తీ॑ సూ॒ర్య॒ప॒త్నీ వి చ॒రతః॑ ప్ర॒జాన॑తీ కే॒తుం కృ॒ణ్వాసే॑
అ॒జరే॑ భూ॒రిరే॒తసా॑॥ ఋ॒తస్య॑ ప॒న్థామ॑ను తి॒స్త్ర ఆ॒గు॒స్త్రయా॑ ఘ॒ర్మాసో॑ అను
జ్యోతి॒షాక॑గుః॥ ప్ర॒జామే॒కా రక్ష॑త్యూర్జ॒మేకా॑ [౨౧] వ్ర॒తమే॒కా రక్ష॑తి
దే॒వ॒యానా॑మ్॥ చ॒తుష్టో॒మా అ॒భవ॑ద్యా తురీ॒యా య॒జ్ఞస్య॑ పక్షా॒వృ॒షయా॑
భ॒వన్తీ॑ గా॒య॒త్రీం త్రి॒ష్టభం॑ జ॒గతీ॑మనుష్ట॒భం బృ॒హద॒ర్కం యు॒ష్మానాః॑
సు॒వ॒రాక॑భరన్నిదమ్॥ ప॒శ్చాభి॑ర్ధా॒తా వి ద॒ధావి॒దం య॒తాసా॑గ్
స్వ॒స్పౌర॑జనయత్ప॒శ్చప॑శ్చ తాసా॒ము య॒న్తి ప్ర॒యవే॑ణ ప॒శ్చ నానా॑ రూ॒పాణి॑
క్ర॒తవో॑ వసా॒నాః॥ త్రి॒గ్ంశ॒ధ్స్వసా॑ర ఉ॒ష య॒న్తి ని॒ష్క్ర॒తగ్ం స॒మా॒నం కే॒తుం
ప్ర॒తి॒ము॒శ్చామా॑నాః॥[౨౨] ఋ॒తూగ్ స్త॒న్వతే॑ క॒వయః॑ ప్ర॒జాన॑తీర్మధ్యే ఛ॒న్దసః॑ పరి
య॒న్తి భా॒స్వతీః॑ జ్యోతి॒ష్మతీ॑ ప్ర॒తి ము॒శ్చతే॑ నభో రాత్రీ దే॒వీ సూ॒ర్యస్య॑ వ్ర॒తాని॑ వి
ప॒శ్యన్తి॑ ప॒శవో॑ జాయమా॒నా నానా॑రూ॒పా మా॒తుర॑స్యా ఉ॒పస్థీ॑॥ ఏ॒కాష్ట॑కా తపసా
త॒ప్యమా॑నా జ॒జాన॑ గర్భం మ॒హి॒మాన॑మిన్ద్రమ్ తేన ద॒స్యాన్వ॑యసహన్త దే॒వా
హ॒న్తాసు॑రాణామభవచ్ఛచీ॒భిః॑॥ అనాను॒జామను॑జాం మామకర్త స॒త్యం

వదన్త్యన్విచ్ఛ ఏతత్| భూయాస- [౧౩] మస్య సుమతౌ యథా యూయమన్యా
 వో అన్యామతి మా ప్ర యుక్త|| అభూన్మమ సుమతౌ విశ్వవేదా ఆష్ట
 ప్రతిష్ఠామవిదద్ధి గాథమ్| భూయాసమస్య సుమతౌ యథా యూయమన్యా వో
 అన్యామతి మా ప్ర యుక్త|| పశ్చ ప్యుష్టిరను పశ్చ దోహ గాం
 పశ్చనామ్నీమృతవోఽను పశ్చ| పశ్చ దిశః పశ్చదశేన క్లుప్తాః
 సమానమూర్ధ్నిరభి లోకమేకమ్||[౧౪] ఋతస్య గర్భః ప్రథమా వ్యూషష్వపామేకా
 మహిమానం బిభర్తి| సూర్యస్యైకా చరతి నిష్క్రతేషు ఘర్మస్యైకా సవిత్రైకాం ని
 యచ్ఛతి|| యా ప్రథమా వ్యోచ్ఛథ్వా ధేనురభవద్యమే| సా నః పయస్వతీ
 ధుక్ష్వోత్తరాముత్తరాగ్ం సమామ్|| శుక్రర్షభా నభసా జ్యోతిషాఽగాద్విశ్వరూపా
 శబలీరగ్నికేతుః| సమానమర్థగ్ం స్వపస్యమానా బిభ్రతీ జరామజర ఉష ఆఽగాః||
 ఋతూనాం పత్నీ ప్రథమేయమాఽగాదహ్ం నేత్రీ జనిత్రీ ప్రజానామ్| ఏకా సతీ
 బహుధోషో వ్యుచ్ఛస్యజీర్ణా త్వం జరయసి సర్వమన్యత్||[౧౫]
 ఊర్జమేకా ప్రతిముఖమానా భూయాసమేకం పత్యేకాన్ష విగ్ంశతిశ్శ||4.3.11||

అగ్నే జాతాన్ ప్ర ణుదా నః సపత్నాన్ ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ| అస్మే
 దీదిహి సుమనా అహేడన్తవ స్యాగ్ం శర్మన్ త్రివరూథ ఉద్భిత|| సహసా జాతాన్
 ప్ర ణుదా నః సపత్నాన్ ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ| అధి నో బ్రూహి
 సుమనస్యమానో వయగ్ం స్యామ ప్ర ణుదా నః సపత్నాన్|| చతుశ్చత్వారిగ్ంశః
 స్తోమో వర్చో ద్రవిణగ్ం షోడశః స్తోమ ఓజో ద్రవిణం పృథివ్యాః పురీషమస్య-

[౧౬] పో॑ నా॒మ| ఏ॒వశ్చ॑న్దో॒ వరి॑వశ్చ॒న్దః శం॒ భూ॑శ్చ॒న్దః పరి॑భూశ్చ॒న్ద ఆ॒చ్ఛచ్ఛ॑న్దో
మన॑శ్చ॒న్దో వ్య॑చ॒శ్చన్దః॑ సి॒న్దుశ్చ॑న్దః స॒ముద్రం॑ ఛ॒న్దః స॒లిలం॑ ఛ॒న్దః సం॒యచ్ఛ॑న్దో
వి॒యచ్ఛ॑న్దో బ్ర॒హ్మచ్ఛ॑న్దో రథ॑న్తరం ఛ॒న్దో ని॒కాయ॑శ్చ॒న్దో వి॒వధ॑శ్చ॒న్దో గి॒రశ్చ॑న్దో
భృ॒జశ్చ॑న్దః స॒ష్టుష్ట॑న్దో॒నుష్టు॑ష్ట॒న్దః కకు॑చ్ఛ॒న్దస్త్రీ॑కకుచ్ఛ॒న్దః కా॒వ్యం॑ ఛ॒న్దోఽఙ్గా॒పం
ఛ॒న్దః [౧౭] ప॒దప॑ఙ్గి॒శ్చన్దోఽక్ష॑రప॒ఙ్గిశ్చ॑న్దో వి॒ష్టార॑ప॒ఙ్గిశ్చ॑న్దః క్షు॒రో
భృ॒జ్వాఙ్శ॑న్దః ప్ర॒చ్ఛచ్ఛ॑న్దః పక్ష॑శ్చ॒న్ద ఏ॒వశ్చ॑న్దో వరి॑వశ్చ॒న్దో వ॒యశ్చ॑న్దో
వ॒యస్సృ॑చ్ఛ॒న్దో వి॒శాలం॑ ఛ॒న్దో వి॒ష్పర్ధా॑శ్చ॒న్దశ్చ॑దిశ్చ॒న్దో దూ॒రోహ॑ణం ఛ॒న్దస్త్ర॑న్త్రం
ఛ॒న్దోఽఙ్గా॒ఙ్గాం ఛ॒న్దః||[౧౮]

అ॒శ్యఙ్గా॒పం ఛ॒న్దస్త్ర॑య॒స్త్రీగ్ంశ॑చ్ఛ||4.3.12||

అ॒గ్నిర్వృ॑త్రాణి॑ జ॒ఙ్ఘన॑ద్ర॒విణ॑స్య॒ర్విప॑న్యయా॒ సమి॑ద్ధః శు॒క్ర ఆ॒హుతః॑|| త్వగ్ం
సో॒మాఽసి॑ స॒త్పతి॑స్త్వగ్ం రా॒జోత॑ వృ॒త్రహా॑ త్వం భద్రో॑ అ॒సి క్ర॑తుః|| భద్రా॑ తే
అగ్నే॑ స్వ॒నీక స॒న్ద్రఘ్నో॑ర॒స్య స॒తో వి॑ష॒ణస్య॑ చారుః| న య॑త్తే శోచి॒స్తమ॑సా వర॒న్త
న ధ్వ॑స్మాన॒స్తను॑వి రేప ఆ ధుః|| భద్రం॑ తే అగ్నే॑ సహ॒సిన్న॑నీకముపాక ఆ రో॒చతే
సూ॒ర్యస్య॑[౧౯] రు॒శద్దృ॑శే దదృ॒శే నక్త॑యా చిద॒రూక్షి॑తం దృ॒శ ఆ రూ॑పే అన్నమ్||
సైనా॑నీకేన సువిదత్రో అ॒స్మి య॑ష్టా దే॒వాగ్ం ఆ॒యజి॑ష్ఠః స్వ॒స్తి| అద॑బ్ధో గోపా ఉత
నః పర॑స్వా అగ్నే॑ ద్యు॒మదు॑త రేవద్దిదీహి|| స్వ॒స్తి నో ది॒వో అగ్నే॑ పృథి॒వ్యా
వి॒శ్వా॒యుర్ధే॑హి య॒జథా॑య దే॒వ| య॒థ్సీ॒మహి॑ దివిజాత ప్రశ॒స్తం తద॑స్మాసు
ద్ర॒విణం॑ ధే॒హి చి॒త్రమ్|| యథా॑ హోత॒ర్మను॑షో [౩౦] దే॒వతా॑ తా య॒జ్ఞేభిః॑ సూ॒నో

సహసో యజాసి॥ ఏ॒వా నో॑ అ॒ద్య స॒మనా॑ స॒మానా॑నుశన్నగ్ను ఉశతో యక్షి దేవాన్॥
 అగ్నిమీ॒డే పు॒రోహి॑తం య॒జ్ఞస్య॑ దే॒వమృ॑త్విజమ్॥ హోతా॑రగ్ం రత్నధాతమమ్॥
 వృ॒షా సోమ॑ ద్యుమాగ్ం అ॒సి వృ॒షా దే॒వ వృ॑షవ్రతః॥ వృ॒షా ధ॑ర్మాణి దధిషే॥
 సా॒ంతప॑నా ఇ॒దగ్ం హ॒విర్మరు॑తస్తజ్జజుష్టన॥ యుష్మాకోతీ రిశాదసః॥ యో నో॑
 మర్తో వసవో దుర్హృ॒ణాయు॑స్తిరః సత్యాని మరుతో [30] జిఘాగ్ంసాత్॥ ద్రుహః
 పాశం ప్రతి స ముచీష్ట తపిష్ఠేన తపసా హ॒న్తనా॑ తమ్॥ సంవ॒ధ్సరీ॑ణా మరుతః
 స్వర్కా ఉ॒రుక్ష॑యాః సగ॒ణా మా॑నుషేషు॥ తేఽస్మత్పాశాన్ ప్ర ము॒ఞ్చన్త్వగ్ంహ॑సః
 సాంతపనా మదిరా మాదయిష్ణవః॥ పిప్రీహి దే॒వాగ్ం ఉ॒శతో య॑విష్ఠ వి॒ద్వాగ్ం
 ఋతూగ్ం ర్ఋతుపతే యజేహ॥ యే దై॒వ్యా ఋ॒త్విజ॑స్తిభిరగ్ని త్వగ్ం
 హోతృ॑ణామస్యా॒యజి॑ష్ఠః॥ అగ్నే యదద్య విశో అధ్వరస్య హోతః పావక [31]
 శోచే వేష్ట్యగ్ం హి యజ్వా॥ ఋతా యజాసి మహినా వి యద్భూర్హవ్యా వహ
 యవిష్ఠ యా తే అద్య॥ అగ్నినా రయిమశ్నవత్ప్రోషమేవ దివేదివే॒ యశ॑సం
 వీరవత్తమమ్॥ గయస్సానో అమీవహ వసువిత్పుష్టివర్ధనః॥ సుమిత్రః సోమ నో
 భవ॥ గృహమేధాస ఆ గత మరుతో మాఽప భూతన॥ ప్రము॒ఞ్చన్తో నో॑
 అగ్ంహ॑సః॥ పూర్వీభిర్హి దదాశిమ శరద్భిర్మరుతో వయమ్॥ మహోభి [33]
 శ్చచర్షణీనామ్॥ ప్ర బుధ్నియా ఈరతే వో మహాగ్ంసి ప్ర ణామాని
 ప్రయజ్యవస్తిరధ్వమ్॥ సహస్రియం దమ్యం భాగమేతం గృహమేధీయం మరుతో
 జుషధ్వమ్॥ ఉప యమేతి యువతిః సుదక్షం దోషా వస్తోర్ హవిష్మతీ ఘృతాచీ॥
 ఉప స్వేనమరమతిర్వసూయుః॥ ఇమో అగ్నే వీతతమాని హవ్యాజస్తో వక్షి

దే॒వ॒తా॒తి॒మ॒చ్ఛ॒| ప్ర॒తి న ఈ॒గ్ం సు॒రభీ॑ణి వి॒యన్తు॒| క్రీ॒డం వః శ॒ర్ధో
 మా॒రు॒త॒మ॒న॒ర్వా॒ణగ్ం రథే॑శుభమ్॥[38] క॒ణ్వా అ॒భి ప్ర గా॒య॒త॥ అ॒త్యా॒సో న యే
 మ॒రు॒తః స్వ॒శ్శో య॒క్షదృ॒శో న శు॒భయ॑న్త మ॒ర్యాః| తే హ॒ర్యే॒ష్ఠాః శి॒శవో॑ న
 శు॒భ్రా వ॒థాసో॑ న ప్ర॒క్రీడి॑నః ప॒యాధాః॥ పై॒షామ॑జ్మే॒షు వి॒ధురే॑వ రే॒జతే
 భూ॒మి॒ర్యామే॒షు య॒ద్ధ యు॒జ్జతే॑ శు॒భే| తే క్రీ॒డయా॑ ధు॒నయా॑ భ్రా॒జదృ॒ష్టయః
 స్వ॒యం మ॒హి॒త్వం ప॒నయ॑న్త ధూ॒తయః॥ ఉ॒ప॒హ్వరే॑షు య॒దచి॑ధ్వం య॒యిం
 వ॒య ఇ॒వ మ॒రు॒తః కే॒న [39] చి॒త్ప॒థా శ్శో॑తన్తి కో॒శా ఉ॒ప వో రథే॑ష్వో
 ఘృ॒తము॑క్ష॒తా మ॒ధువ॑ర్ణమ॒ర్చతే॑॥ అ॒గ్నిమ॑గ్నిగ్ం హ॒వీమ॑భిః స॒దా హ॑వన్త
 వి॒శ్వతి॑మ్| హ॒వ్యవా॑హం పు॒రుప్రి॑యమ్॥ తగ్ం హి శ॒శ్వన్త ఈ॑డతే స్రు॒చా దే॒వం
 ఘృ॒తశ్చ॑తా| అ॒గ్నిగ్ం హ॒వ్యాయ॑ వో॒ధపే॑॥ ఇ॒న్ద్రాగ్ని రో॒చనా ది॒వః
 శ్శు॒భదృ॒ప్తమి॑న్త్రం వో వి॒శ్వత॑స్పరీ॒న్త్రం న॒రోవి॑శ్వక॒ర్మన్ హ॒విషా॑ వా॒వృధా॑నో
 వి॒శ్వక॑ర్మన్ హ॒విషా॑ వ॒ర్ధనే॑న॥[3౯]

సూ॒ర్యస్య॑ మ॒నుషో॑ మ॒రు॒తః పా॒వక॑ మ॒హోభీ॑ రథే శు॒భం కే॒న ష॑ట్చత్వారిగ్ంశచ॥4.3.13॥

అ॒పాంత్వే॑మ॒న్నయం॑ పు॒రః ప్రా॒చీ ధృ॒వక్షి॑తిస్త్ర్య వి॒రిన్ద్రాగ్ని మా భ॑న్త

ఆశు॑స్త్రి వృ॒దగ్నే॑ర్భాగో॒న్యేక॑యే॒యమే॑వ సా యాగ్నే॑ జా॒తాన॑గ్నిర్వృ॒త్రాణి॑ త్ర॒యోద॑శ॥13॥

అ॒పాం త్వే॑న్ద్రాగ్ని ఇ॒యమే॑వ దే॒వతా॑తా ష॒ట్ప్రీగ్ంశ॑త్॥3౯॥

అ॒పాం త్వే॑ర్మ హ॒విషా॑ వ॒ర్ధనే॑న॥

|| హ॒రిః ఓ॒మ్||

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి చతుర్థకాణ్డే తృతీయః ప్రశ్నః॥